

**JOGALKOTÁS ÉS JOGALKALMAZÁS A XXI.
SZÁZAD EURÓPÁJÁBAN**

Budapest – Debrecen, 2014.

**JOGALKOTÁS ÉS JOGALKALMAZÁS A XXI. SZÁZAD
EURÓPÁJÁBAN**

Szerkesztő:

Dr. Zoványi Nikolett

Felelős kiadó:

Csiszár Imre

ISBN 978-615-80044-1-1

Nyomta és kötötte a Kapitális Nyomdaipari Kft., Debrecen
Felelős vezető: ifj. Kapusi József

Borítóterv: Matuz István

A kézirat lezárva 2014. július 31.

© Doktoranduszok Országos Szövetsége Jogtudományi Osztály,
Dr. Zoványi Nikolett

Bevezetés

A jog világában az állatvédelem eszköze nem más, mint a védelem jogszabályi erővel való elrendelése, a védelem általános elveinek deklarálása, tilalmak felállítása és a szabályok megszegésének szankcionálása. A társállatok jogi védelmét egyrészt az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény, másrészt a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet hivatott biztosítani.

1. A társállatok jogi védelmének általános deklarációja

Az Országgyűlés 1998. március 16-án elfogadta az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvényt (a továbbiakban Ávtv.). Ez a magas szintű jogszabály csak 1999. január elsején lépett hatályba. A törvény címe különbséget tesz az állatvédelem és az állatok kímélete között, holott az állatvédelem fogalmi körébe az állatok kímélete is szorosan beletartozik. Ez egyébként a törvény számos rendelkezéséből kiténik.¹

Az Ávtv. preambulumban rögzítésre került az Országgyűlés azon álláspontja, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége, valamint az állatvilág és minden egyede nagy értéket jelentenek az emberiség számára, továbbá a Magyar Köztársaság aktívan szerepet vállal a nemzetközi törekvésekből az állatok védelme és kímélete érdekében.

Az Ávtv. célja az állatvédelem, az emberi felelősségtudat fokozása, valamint az állatvédelem alapvető szabályainak meghatározása. Mindebből általánosságban három lényeges következtetést kell levonni:

1. az ember erkölcsi kötelessége az állatvédelem és az állatok kímélete,
2. szükséges az emberi felelősségtudat növelése,
3. rendkívül fontosak az állatvédelmet szolgáló – a törvény céljainak megfelelő – további jogszabályok annak érdekében, hogy az állatvédelem és az állatok kímélete egyre teljesebbé váljék.²

A törvény szabályozási körébe vonja:

- a) a gazdasági haszon céljából tartott, igénybevett állatokat,
- b) a kutatási-kísérleti célra szolgáló, illetve a tudományos és oktatási célból tartott állatokat,
- c) a verseny- és sportcélra tartott állatokat,
- d) a pásztorebeket, az őrző-, védő-, mentő-, jelző-, vakvezető, rokkantségítő és terápiás kutyákat,
- e) a vadászatra alkalmazott állatokat,
- f) a mutatványos vagy bemutatási célra szolgáló állatokat,
- g) az őrszolgálatok feladatainak ellátását szolgáló állatokat,
- h) a kedvtelésből tartott állatokat,
- i) a veszélyes, kóbor- és tenyésztő állatokat, valamint a vadon élő fajok bármilyen célból fogva tartott egyedeit.

Az Ávtv. taxatív módon sorolja fel azokat az állatokat, amelyeket védelemben kíván részesíteni, azonban ez véleményem szerint nem célszerű megoldás, miután az állatvédelem lényege épp abban rejlik, hogy az állatvilág minden egyedét óvni kell. Mivel a jogszabály negatív taxációt

¹ ZOLTÁN Ödön: *Az állatvédelmi törvény után*, Magyar Jog, 1999. évi 4. szám 215.

² ZOLTÁN: Uo.

nem tartalmaz, felmerül az a kérdés, hogy azok az állatok, amelyek a pozitív taxációba nem esnek bele nem élveznek védelmet? E kérdésre azonban nem adható igenlő válasz. Nyilvánvalóan jogalkotási hiba történt, hisz a jogalkotó tudatosan nem vonhat ki egyes egyedeket a szabályozás alól, amire következtetni is lehet a jogszabály preambulumból.³ A törvény nem szól pl. az ellenőrizhetetlen módon szaporodni tudó rovarokról (legyekről, szúnyogokról, csótányokról, stb.).⁴

1.1. Az állat tartásának általános szabályai

Az állattartás általános szabályai lényegében az állattartó kötelezettségeit rögzítik. A törvény értelmében állattartó az állat tulajdonosa, illetve aki az állatot vagy az állatállományt gondozza, felügyeli. Vagyis ő az a személy, aki az állattal rendelkezni jogosult és ő az, aki az állat gondozására köteles.

Az állattartó a jó gazda gondosságával köteles eljárni. Kérdésként merülhet fel, hogy ki a jó gazda? A törvény értelmében a jó gazda az az állattartó, aki az állat szükségleteinek megfelelő életfeltételekről gondoskodik és ennek során tekintettel van az állat fajára, fajtájára, korára, nemére és élettani, valamint egészségi állapotára, továbbá az, aki az állat tartási és takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet). „A jó gazda gondosságával való eljárás tehát valójában az élettani szükségleteknek megfelelő életfeltételekről való gondoskodást is magában foglalja.”⁵

A jó gazda gondosságán túl, az állat tartójának kötelezettségei közt szerepel:

- a) az állatok elkülönített tartása, amennyiben azok veszélyt jelentenek egymásra,
- b) az állat ideális és biztonságos elhelyezése, szakszerű gondozása és szökésének megakadályozása,
- c) az állat igényeinek megfelelő rendszeres, de legalább napi egyszeri ellenőrzése,
- d) a zavartalan pihenés és a sérülésmentes mozgás lehetőségének biztosítása a megkötve tartott, vagy mozgásában egyéb módon korlátozott állat számára,
- e) a szabadon tartott állat védelme a kedvezőtlen időjárástól és az egészségre ártalmas hatásoktól,
- f) az állandóan zárt körülmények között tartott állat számára megfelelő mozgástér biztosítása,
- g) a gazdasági haszon céljából tartott állat tartása során az állatkímélő technológiák előnyben részesítése,
- h) a kedvtelésből tartott állat ürülékének közterületről való eltávolítása.⁶

1.2. Az állat kímélete, az állatkínzás tilalma

Az állatkínzás fogalmát a törvény az alapfogalmak között határozza meg, mégpedig akként, hogy az állat szükségtelen, fájdalmat okozó bántalmazása, vagy olyan hatást eredményező beavatkozás, bánásmód, valamint szükségleteinek olyan mértékű korlátozása, amely tartós félelmet vagy egészségkárosodást okozhat, továbbá az öröklődő betegségben szenvedő - nem kísérleti célra szánt - állategyed tenyésztése, szaporítása.

Az állatkínzás körében a törvény további tilalmakat is rögzít, mégpedig tilos:

- a) az állatnak indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni,

³ PAULOVICS Anita: *Az állatvédelem jogi szabályozása 1985-2005*, A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 jog, rendszerváltozás, EU-csatlakozás II. kötet. Gondolat – ELTE ÁJK, Budapest, 2007. 885.

⁴ ZOLTÁN: Uo.

⁵ ZOLTÁN: *Az állatvédelem jogi rendje*. KJK KERSZÖV, Budapest, 2000. 77.

⁶ PAULOVICS Anita: *Állatvédelem az EU jogharmonizáció tükrében*, Virtuóz Kiadó, Budapest, 2002. 46.

- b) károsítani,
- c) kínozni,
- d) az állatot kíméletlen módon mozgatni, szállítani, elhelyezni,
- e) természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni,
- f) emberre vagy állatra uszítani, illetve állatviadalra idomítani,
- g) kényszertakarmányozásra fogni, kivéve az egészségügyi megfontolásból való kényszerű táplálás esetét,
- h) teljesítőképességét felismerhetően meghaladó teljesítményre kényszeríteni.

Az Ávtv. a fentiekben felsorolt tilalmak alól kivételeket is megállapít, ugyanis kimondja egyrészt, hogy az állat kínzása nem terjed ki az érett libatoll házilag vagy az engedélyezett technológia szerint végzett tépésére, másrészt pedig azt, hogy a kényszertakarmányozásra fogás kiterjed házilag vagy az engedélyezett technológia szerinti liba- és kacsatömésre.⁷

Az Ávtv. az állat kímélete címszó alatt további három szabályt rögzít, amelyek a következők:

- a) Az ember környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos.
- b) Élő állatot nyereményjáték díjaként csak e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott feltételek szerint lehet használni, amennyiben az állat elhelyezésének és tartásának feltételei biztosítottak.
- c) Állatot a nemi vagy kielégítésére irányuló cselekmény során felhasználni tilos.

Ezen túlmenően az Ávtv. deklarálja az állatviadatok tilalmát. „Az első állatviadalt Kr. e. 2. század első felében tartották meg amikor állítólag 63 afrikai elefánt, 40 medve, továbbá elefántok, szarvasok, vadkanok, bikák törtek egymásra és agyontépték egymást.”⁸

Az állatviadatok, azok közül is elsősorban a kutyaviadatok és a harci kakasviadatok sajnos napjainkban is gyakoriak. Jellemzőjük, hogy ezen események helyszínét és időpontját a szervezők nem hozzák nagy nyilvánosságra, a fogadások során hatalmas pénzek forognak és az állatok között ténylegesen élet-halál küzdelem folyik. A kutyaviadatokon résztvevő állatokat durva, az állatkíntás Btk.-beli különös részi tényállását kimerítő módokon, magatartásokkal képezik. A kutyának ugyanis nem tartozik a természetes ösztönei közé az, hogy egy másik kutyára rátámadjon és szétmarcangolja azt. Ennek a magatartásnak az előidézése csakis az ember céltudatos tevékenységének az eredménye lehet.⁹ Egyrészt azért, hogy a tenyésztés során a legagresszívabb egyedeket kiválogatja, másrészt azért, hogy ezen egyedeket olyan viselkedésre képzi, hogy azok kutyaviadalra alkalmazhatók váljanak. Ez esetben a kutyát már nem nevezhetjük az ember társának. Ha adott esetben még sikerül is egy rendkívül agresszív ebet a gazdájától elkobozni, valószínűsíthető, hogy ez az állat nem lesz örökbe adható, átnevelése a legtöbb esetben sikertelen.

A tilalmak ismertetése előtt meg kell határozni az állatviadal fogalmát, mely nem más mint az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat.

A szabályozás értelmében¹⁰ tilos:

- a) az állatviadalon való közreműködés, részvétel, fogadáskötés,
- b) állatviadal szervezése, tartása,
- c) állatviadalra fogadás szervezése,
- d) állatviadal céljára építményt, földterületet vagy egyéb helyet, anyagi eszközt más személy rendelkezésre bocsátani,
- e) állatviadal céljára állatot tartani, tenyészteni, kiképezni, idomítani, valamint más személynek átadni, forgalmazni.

⁷ PAULOVICS: *Állatvédelem az EU...*, i.m. 48.

⁸ <http://mek.niif.hu/03400/03410/html/8937.html>, 2014. január 5.

⁹ PAULOVICS: *Állatvédelem az EU...*, i.m. 51.

¹⁰ 1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről 7. §

E tilalom azonban nem vonatkozik a vadászatra alkalmazott állat kiképzésére, vadászaton való alkalmazására.

1.3. Beavatkozás az állaton

Mindenképpen az állatok kíméletét szolgálja azon törvényi rendelkezés, mely szerint az állaton fájdalommal vagy károsodással járó beavatkozást kizárólag szakirányú végzettséggel, illetve az állattartók körében szokásos beavatkozás esetében csak gyakorlattal rendelkező személy végezhet. Arról azonban, hogy kit kell ilyen személynek tekinteni a törvény nem szól. Kivételesen más személy is végezhet ilyen beavatkozást, amennyiben az állat érdekében erre halaszthatatlanul szükség van.¹¹

A beavatkozást érzéstelenítéssel kell végezni, kivéve, ha az érzéstelenítés, illetve az ehhez szükséges rögzítés legalább akkora fájdalommal járna az állat számára mint a beavatkozás.¹² Rögzíti az Ávtv., hogy az állaton minden olyan beavatkozást el kell végezni, amelynek elmulasztása az állat fájdalmát, szenvedését idézi elő, az állatnak sérülést okoz, vagy az állat károsodásához vezet.

A törvény tiltja az állat küllemének megváltoztatása érdekében, továbbá más, nem az állat egészsége vagy későbbi egészségkárosodásának megelőzése céljából történő sebészeti beavatkozást, kivéve az ivartalanítást, valamint a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott további beavatkozást.

Az Ávtv. előírja továbbá azt is, hogy az állat megjelölésénél az állat számára a legkisebb fájdalommal járó megoldást kell alkalmazni.

1.4. Az állat életének kioltása

Az állat életének kioltását a törvény tiltja, kivéve, ha arra elfogadható okból vagy körülmény miatt kerül sor. Azt, hogy mi minősül elfogadható oknak, illetve körülménynek a törvény nem taxatív határozza meg, csupán példálózóan sorolja fel. Ezen okok a következők:

- a) az élelmezési cél vágóállat esetében,
- b) a prém termelése,
- c) az állományszabályozás,
- d) a gyógyíthatatlan betegség, illetve sérülés,
- e) a fertőző betegségek felszámolása, valamint az azok ellen való védekezés,
- f) a kártevők irtása,
- g) a másként el nem hárítható támadás megakadályozása,
- h) a tudományos kutatás,
- i) a közegészségügyi veszély elhárítása.¹³

Az Ávtv. eb és macska vonatkozásában külön szabályokat is megállapít, melyek a következők:

- a) eb és macska tekintetében az élelmezési cél, illetve a prém termelése nem minősül elfogadható oknak, körülménynek,
- b) tilos e fajok élelmiszerként és prémként történő felhasználása,
- c) tilos ezen állatok prémjét, valamint az ilyen prémet tartalmazó terméket forgalomba hozni, értékesítés céljából tartani, értékesítésre felajánlani vagy terjeszteni, vagy azt az ország területére behozni, illetve onnan kivinni, kivéve, ha az valamely közösségi jogi aktus alapján oktatási vagy preparálási célból engedélyezett.¹⁴

¹¹ Uo. 52.

¹² CZERNY Róbert: *Az állatvédelem tízéves törvénye és tízparancsolata (1998-2008)*, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2009. 27.

¹³ PAULOVICS: *Állatvédelem az EU...*, i.m. 54.

¹⁴ Uo.

E szabályokkal a jogalkotó azt biztosítja, hogy Magyarország területén eb vagy macska húsát, prémjét feldolgozó, értékesítő, stb. tevékenység vagy üzlet ne működhessen.

Az Ávtv. az állat életének kioltását kizárólag kábítás útján teszi lehetővé. Az állat kábítása alatt minden olyan szándékos eljárást értünk, amelynek alkalmazása a tudat és az érzékelés fájdalom nélkül történő elvesztését okozza, beleértve a közvetlen halált okozó eljárásokat is. Azonban az Ávtv. a kábítási kötelezettség alól rögzít kivételeket, de e kivételek tekintetében gondossági kötelezettséget ír elő, mégpedig az állat életének kioltására szakszerű gyorsasággal kerülhet sor, illetve az a legkisebb szenvedéssel járhat. A kábítási kötelezettség tehát a törvény értelmében nem terjed ki:

- a) a gerinctelen állatokra,
- b) a háztartásban élelmezési célra levágott baromfira, nyúlra, valamint
- c) arra az esetre, ha az állat életének kioltását szükséghelyzet indokolja.¹⁵

A társállatok eutanáziájára vonatkozó szakmai előírások a Magyar Állatorvosi Kamara (a továbbiakban: MÁOK) szakmai irányelvében kerültek kidolgozásra. Ennek értelmében az eutanázia végrehajtásáról kizárólag az állat tulajdonosa dönthet, azonban azt az állatorvos is javasolhatja, ha szakmai szempontok alapján szükségesnek tartja. Az eutanázia végrehajtása előtt az állat tulajdonosának nyilatkoznia kell egyrészt arról, hogy az állat feletti rendelkezési jog őt illeti, másrészt pedig arról, hogy kéri az eutanázia végrehajtását. Az eutanáziára vonatkozó felhatalmazás előszóban és telefonon is megtehető, ez esetben azonban a felhatalmazást az állatorvos egy munkatársának jelenlétben meg kell ismételni. Az eutanázia módjáról az állatorvos dönt a jogszabályok és az állattartó érdekeinek figyelembevételével. A szakmai irányelv értelmében az eutanázia végrehajtása során az állatorvosnak az alábbi szempontokat kell figyelembe vennie:

- a) az állattartónak meg kell adni a szükséges szakszerű tájékoztatást, valamint lelki-érzelmi támogatást,
- b) az állattal való bánásmódnak kíméletesnek, de határozottnak kell lennie,
- c) ha az állattartó jelen kíván lenni az eutanázia végrehajtásánál, akkor fel kell készíteni a beavatkozás során fellépő, esetleges ijesztő jelenségekre (hangadás, izomremegés, görcsök, nyitott szem, vizelet és/vagy bélsárürítés stb.), hangsúlyozva azt, hogy ezek a jelenségek nem a fájdalmat jelzik,
- d) a segédszemélyzetnek pontosan tisztában kell lennie a megfelelő rögzítési technikákkal, a kívánatos bánásmóddal, értenie kell az eutanázia okát, ismernie kell az alkalmazott eljárást és az eutanázia menetét,
- e) az alkalmazott szertől és a szituációtól függően gondoskodni kell az állat előzetes kábításáról vagy altatásáról és indokolt esetben ajánlott a véna-katéter használata is,
- f) minden esetben meg kell győződni a halál beálltáról,
- g) a húsevő állatok eutanáziája során figyelemmel kell lenni a veszélyességgel összefüggő mindenkori hatályos jogszabályokra és hatósági előírásokra.

Az eutanázia végrehajtására injekciós készítmények alkalmazhatók minden olyan esetben amikor az állat biztonságosan és fájdalommentesen megfékezhető és a gyógyszer szakszerűen beadható. Szájon át adagolt nyugtatók alkalmazása ajánlatos akkor, ha az állat veszélyes vagy nehezen megközelíthető, mert agresszív, fél, vad vagy sérült, nem tűri a lefogást, vagy kifejezetten veszélyes lehet a jelenlévő személyekre.

Az eutanázia során általában az intravénás gyógyszeradagolás a legcélravezetőbb. Ha az állatorvos úgy ítéli meg, hogy az intravénás gyógyszerbeadás lehetetlen vagy nem célravezető, más gyógyszerbeadási lehetőségeket is alkalmazni lehet. A kistestű (7 kg-nál kisebb testtömegű) állatok esetén a különböző gázok alkalmazása is javasolható.

¹⁵ Uo.

Az egyéb gyógyszer-alkalmazási módok (az eutanázia-szerek izomba, bőr alá, tracheába, tüdőbe, mellkasba, májba, vesébe, lépbe történő beadása) éber állapotban nem javasoltak.¹⁶

2. A társállatokra vonatkozó speciális szabályok

A kedvtelésből tartott állatok tartásával kapcsolatos rendelkezéseket a 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) tartalmazza, amelyek az állattartó részére, az állat tartásával kapcsolatos további kötelezettségeket rögzítenek. Ezen szabályok megszületésével az állatvédelem hazai szabályozásának területén újabb jelentős előrelépés történt. Elmondható, hogy teljes mértékben az állatok érdekeit kifejező szabályok születtek.

2.1. A társállatokkal való humánus bánásmódra vonatkozó további előírások

Mielőtt az előírások részletes tárgyalására térek ki, tisztázni kell a kedvtelésből tartott állat fogalmát. Kedvtelésből tartott állat a rendszertani besorolásától függetlenül minden olyan állat, amelyet nem kizárólag tudományos kutatás, állati eredetű termék előállítása, igavonás, teherhordás, természetvédelem, géntartalék- védelem és - eb és macska kivételével - közcélú bemutatás céljából tartanak, tenyésztnek, forgalmazznak, továbbá az az állat, amelyet más kedvtelésből tartott állat táplálása céljából tartanak és szaporítanak, valamint a nem gazdasági céllal tartott haszonállat, és a vadászatra használt állat.¹⁷

A kormányrendelet az alábbi – állattartóra vonatkozó – kötelezettségeket rögzíti:

1. A szabályozás értelmében az állattartónak rendelkeznie kell a kötelező immunizálásra vonatkozó mindenkori adatokkal és dokumentumokkal, egyedi tartós megjelöléssel rendelkező állat esetében az állat azonosítására vonatkozó adatokkal és dokumentumokkal is. Amennyiben az állat új tulajdonoshoz kerül, részére e dokumentumokat át kell adni, illetve tájékoztatni kell az állat fajáról (fajtájáról), - ha ismert - az egyed neméről és koráról, továbbá az egyed tartásához szükséges minimális ismeretekről.
A nem oltott ebek körében leggyakrabban előforduló betegek a parvovírus okozta bélgyulladás, a szopornyica, az adenovírusos fertőző májgyulladás, a leptospirosis, a kennek köhögés illetve a veszettség, amelyek nagyon gyakran az állat halálát okozzák és egyes betegségek az emberre nézve is veszélyt jelentenek. A hatályos jogszabályok alapján azonban csak az ebek évenkénti veszettség elleni immunizálása, és ezzel egyidejűleg az eb széles spektrumú féreghajtó szerrel való kezelése kötelező a veszettség elleni védekezés feltételeként.¹⁸ Azonban vannak ún. kombinált oltások, amelyek a fent említett többi betegséggel szemben nyújtanak védelmet, de ezek beadatása nem kötelező. Véleményem szerint ezen oltásokat is kötelezővé kellene tenni, egyrészt az emberek védelme, másrészt pedig a társállatok védelme érdekében, hiszen a kutyák fontosabb betegségei ellen biztosítanak védelmet.
2. Az állatok számára a táplálékot, továbbá a nyulak és rágcsálók esetében a fogak koptatásához szükséges rágóanyagot az adott fajnak, az egyed korának és élettani állapotának megfelelő minőségben, mennyiségben és lehetőség szerint az adott faj természetes viselkedési szokásaihoz leginkább alkalmazkodó időközönként kell biztosítani.
3. A kedvtelésből tartott állatot úgy kell tartani, hogy az állat tartása lehetővé tegye annak természetes viselkedését, ugyanakkor a környező lakóközösség kialakult élet- és szokásrendjét tartósan és szükségtelenül ne zavarja.
4. A kedvtelésből tartott állatot és az állat tartási helyét az állat tartójának naponta legalább egy alkalommal ellenőrizni kell. Az állattartónak gondoskodnia kell arról, hogy az állatok

¹⁶ A Magyar Állatorvosi Kamara szakmai irányelve a társállatok eutanáziájának elvégzésére.

¹⁷ 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról 1. § (2) a).

¹⁸ 81/2002. (IX. 4.) FVM rendelet a zoonózisok elleni védekezés állat-egészségügyi feladatairól 8. § (2).

- tartási helyén a környezeti viszonyok megfeleljenek az állatok szükségleteinek, valamint hogy a tartási helyük úgy legyen kialakítva, hogy az ne okozhasson sérülést az állatoknak. Állandó fényben vagy állandó sötétségben, valamint állandó zajban állatot tartani nem szabad.
5. A kedvtelésből tartott állat tartási helyének olyan méretűnek kell lennie, hogy az állat fajára jellemző mozgási igényét ki tudja elégíteni. Lófélék és eb esetében a mozgási igény az állat mozgatása útján is kielégíthető, azonban esetükben is törekedni kell az olyan tartási módra, amely lehetővé teszi az állat kedve szerinti mozgását.
 6. Tilos
 - a) Kistestű ebet tíz m²-nél, közepes testű ebet tizenöt m²-nél, nagytestű ebet húsz m²-nél kisebb területen tartósan tartani. Ez a rendelkezés azonban nem terjed ki az állatmenhelyekre, valamint a hatósági megfigyelés alá vont ebek tartására.
 - b) Kistestű ebet négy m-nél, közepes testű ebet hat m-nél, nagytestű ebet nyolc m-nél rövidebb eszközzel tartósan kikötve tartani.
 - c) Gerinces állatot kör alapú kalitkában vagy gömb alakú akváriumban tartani.
 - d) Gerinces állat kifejtett egyedét harminc liternél kisebb úrtartalmú térben tartani.A kormányrendelet meghatározza, hogy a kistestű eb olyan eb, amelynek testtömege nem haladja meg a húsz kilogrammot, közepes testű eb olyan eb, amelynek testtömege húsz-nyolcvan kilogramm, illetve nagytestű eb olyan eb, amelynek testtömege meghaladja a negyven kilogrammot.
 7. Tartósan csoportosan tartott ebek esetén számukra egyedenként legalább hat m² akadálytalanul használható területet kell biztosítani. Nem minősül csoportos tartásnak a szuka együtt tartása a kölykeivel, azok hathetes koráig. Ez a rendelkezés azonban nem terjed ki az állatmenhelyekre, valamint a hatósági megfigyelés alá vont ebek tartására.
 8. Amennyiben ebet futólánccal - vagy ahhoz hasonló elven működő szerkezettel - kikötve tartanak, a feszített és futó részek hosszának összege nem lehet kevesebb nyolc m-nél, valamint a futó rész nem lehet rövidebb három m-nél.
 9. A csoportosan tartott állatok esetében - hacsak az adott fajra vonatkozó tudományosan elfogadott ismeretekből más nem következik - a tartási helyet úgy kell kialakítani, hogy mindegyik egyed versengés és agresszió nélkül egy időben hozzáférjen az etető-, itató-, fürdő-, pihenő-, és búvóhelyhez.
 10. A talajszinten élő állatok hálós aljzaton nem tarthatók, kivéve, ha füves területen, vagy közvetlenül a talajon helyezik el a ketrecet.
 11. A nem kizárólag talajon vagy vízben lakó fajok esetében legalább két olyan polcot vagy ágot, ülőrudat kell elhelyezni, amelyek mérete és kialakítása olyan, hogy az állat biztonságban és természetes testhelyzetben tud rajtuk ülni, pihenni.
 12. Az akváriumot, amelyben halat tartanak, üveglappal, hálóval vagy más arra alkalmas tárggyal kell lefedni, vagy az akvárium olyan mértékben tölthető fel vízzel, hogy a vízszint és az akvárium felső pereme közti távolság alkalmas legyen a hal kiugrásának megakadályozására.
 13. Patás állat és eb kivételével kedvtelésből tartott állatot kikötni tilos. Patás állatot és ebet állandó jelleggel, hat hónaposnál fiatalabb ebet tartósan kikötve tartani tilos.
 14. Az ebek kikötéséhez, illetve vezetéséhez használt eszközöknek az állatra történő rögzítésére kizárólag nyakörv vagy hám használható oly módon, hogy az az állat egészségét ne veszélyeztesse.
 15. Az eb, macska és görény kölyköket nyolchetes korukig anyjukkal kell tartani.
 16. Hím sziámi harcoshalakat úgy kell tartani, hogy azok egymást, illetve tükörképüket ne láthassák.
 17. Az állatokat úgy kell tartani, hogy ne veszélyeztethessék más állatok - kivéve a ragadozó állatok táplálására szánt élő egyedek -, illetve az ember biztonságát.

18. Különböző fajhoz tartozó állatok csak akkor tarthatók együtt, ha az állatok egymás testi épségét nem veszélyeztetik, az együtt-tartás idegi megterhelést egyik fajhoz tartozó egyed számára sem okoz, továbbá ha minden egyed rendelkezik olyan tartózkodási hellyel, ahol zavarás nélkül nyugalomban táplálkozhat és pihenhet. Agresszív viselkedésű állatokat tilos más állatokkal együtt tartani.
19. A kedvtelésből tartott állatokkal kíméletesen kell bánni, azoknak szükségtelenül fájdalmat, szenvedést, illetve félelmet okozni nem szabad.
20. A kedvtelésből tartott állat tartójának meg kell akadályozni azon állatok szaporodását, amelyekben olyan küllemi, illetve viselkedésbeli hibák fordulnak elő, melyek szenvedést okoznának az utódaiknak, vagy káros egészségügyi hatással lennének rájuk nézve.
21. Eb küllemének megváltoztatása érdekében fark kurtítás végezhető, az eb hét napos koráig. „A fülkorrekció kategorikus tiltását – az egyértelmű nemzetközi normák mellett – az indokolja, hogy ez a műtét sokkal kockázatosabb az állat egészségére nézve, az állat több hónapos vagy akár kifejezett korában végzik, altatást igényelhet, a nagyméretű sebek sokszor elfertőződnek, gyakran a fül újravágása is szükségessé válik, ugyanakkor a beavatkozás mértékével arányban álló egészségügyi előnnyel nem jár. A farkkorrekció lehetőségének fenntartása ugyanakkor indokolt, hiszen a kutya szűk helyen (lakásban) való tartása során – különösen bizonyos fajták esetében (pl. vizsla) – a fark rendszeresen megsérülhet. Amennyiben a kölyök életének első napjaiban átesik a beavatkozáson, az nem jár számottevő kockázattal.”¹⁹
22. Belterület közterületén - kivéve az ebek futtatására kijelölt területet - ebet csak pórázon lehet vezetni. Közterületen ebet csak olyan személy vezethet, aki az eb irányítására, kezelésére és féken tartására képes.
- Az elmúlt időszakban nagy vitát váltott ki ebtartói körökben²⁰ a szabálysértési törvény²¹ egy módosítástervezete, amely úgy rendelkezett, hogy „aki a felügyelete alatt álló kutyát úgy engedi közterületre, hogy a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendeletben meghatározott kötelezettségeit nem tartja be” szabálysértést követ el. Ezen rendelkezés a törvény „akit a felügyelete alatt álló kutyát a település belterületén felügyelet nélkül bocsátja közterületre, vagy kóborolni hagyja szabálysértést követ el” szabályának helyébe lépett volna. A módosítás indokolása az, hogy „A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet szerint kutyát belterület közterületén csak pórázon lehet vezetni. Ezzel összhangban indokolt, hogy a tényállás is ennek megfelelő rendelkezést határozzon meg, különös tekintettel arra, hogy a felügyelet nélküli közterületre történő bocsátás értelmezési problémát jelentett.”²² A tervezett előírás azonban a végleges módosítástervezetben nem került feltüntetésre.
- A hatályos szabálysértési törvény a közterületen felügyelet nélkül történő kutyasétáltatást, illetve kóborolni hagyást, továbbá a természeti és védett természeti területen, vagy vadászterületen történő póráz nélküli kutyasétáltatást és a közforgalmú közlekedési eszközön póráz és szájkosár nélküli szállítást minősíti szabálysértésnek. Ugyanakkor a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendelet rögzíti, hogy belterület közterületén - kivéve az ebek futtatására kijelölt területet - ebet csak pórázon lehet vezetni. Vagyis a pórázkötelezettség már évek óta jogszabályban előírt kötelezettség. Véleményem szerint a módosításnak a bírság kiszabása tekintetében lett volna jelentősége.

¹⁹ T/4247/57. számú törvényjavaslat az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény módosításáról.

²⁰ <http://www.origo.hu/tudomany/20130417-szabalysertesi-torveny-porazkotelezettseg-felsikernek-orulhetnek-a-kutyasok.html> (2014. január 5.).

²¹ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 193. §.

²² A szabálysértési törvény módosítástervezete.

Ha a szabálysértési törvénybe bekerülne a tervezett rendelkezés, akkor a közterület-felügyelet törvény erejénél fogva szabálysértési bírság kiszabására lenne jogosult. Jelen helyzetben azonban erre nem jogosult. Ha az önkormányzat illetékességi területén helyi önkormányzati rendeletben szabályozza az állattartás rendjét és abban rögzíti a tervezetben megjelenő előírást és azt, hogy a rendeletben foglalt szabályok megsértése esetén közigazgatási bírság kiszabásának van helye, akkor a közterület-felügyelet is közigazgatási bírsággal sújthatja a póráz nélkül ebet sétáltató gazdát. Jelen esetben a probléma álláspontom szerint az, hogy ha az önkormányzat nem szabályozza illetékességi területén az állattartást, a kormányrendelet alapján nem lehet szankcionálni a póráz nélkül kutyát sétáltató eb tartót, hiszen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény²³ csak akkor teszi lehetővé közigazgatási bírság kiszabását, ha azt jogszabály előírja. Márpedig a kormányrendelet a szabályok megszegése esetére szankciókról nem rendelkezik. Az Ávtv. értelmében azzal szemben, aki az állatok védelmére, kíméletére vonatkozó jogszabály előírását megsérti, az állatvédelmi hatóság (esetünkben a jegyző, illetve járási állat-egészségügyi hivatal) állatvédelmi bírságot szabhat ki. Az állatvédelmi bírság kiszabására vonatkozó részletes szabályokat kormányrendelet állapítja meg, amely jogszabály azonban nem rendeli szankcionálni a póráz nélküli kutyasétáltatást. Ezek alapján összességében megállapítható, hogy jelen helyzetben a szankcióalkalmazás szempontjából - nem csak az eb póráz nélküli sétáltatása esetén, hanem a kormányrendeletben és az Ávtv.-ben foglalt egyéb előírások tekintetében is - aggályos helyzet áll fenn, ami mindenképpen orvoslásra szorul. Álláspontom szerint a leghatékonyabb megoldás az lenne, ha az állatvédelmi törvénybe és kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló kormányrendeletbe is bekerülne az a rendelkezés, hogy „az ezen jogszabályban foglalt rendelkezések megsértése esetén közigazgatási bírság kiszabásának is helye van”. Véleményem szerint e rendelkezés beiktatásával orvosolható a jelenleg fennálló, van szabály, de nincs szankció probléma.

23. Közterületen az eb tulajdonosának biztosítania kell, hogy az eb sem más állatot, sem embert harapásával ne veszélyeztethessen. E rendelkezés végrehajtása érdekében szájkosarat használni – ha törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet a szájkosár használatát nem írja elő – kizárólag az egyed jellemzően agresszív magatartásának ismerete esetén kell.
24. Az állatban félelmet keltő, erős fény- vagy hanghatással járó tevékenységek, időjárási jelenségek teljes időtartama alatt, különösen az év azon szakában, amikor a polgári célú pirotechnikai tevékenységek felügyeletéről szóló jogszabály szerinti pirotechnikai termékek engedély, bejelentés nélkül is felhasználhatók, az állat tartójának gondoskodnia kell az állat félelmében történő elszökésének megakadályozásáról és törekednie kell az állat megnyugtatására.²⁴

A kormányrendeletbe foglalt állattartással kapcsolatos kötelezettségek tekintetében megállapítható, hogy azok lényegében az Ávtv.-ben megfogalmazott általános szabályoknak részletekbe menő, konkretizált deklarációi.

2.2. Az ebek microchippel történő megjelölésére vonatkozó előírások

Az Ávtv. és a kormányrendelet 2013. január 1-jétől kötelezővé tette a négy hónaposnál idősebb ebek microchippel történő megjelölését, amelynek összegét maximum – háromezer ötszáz forint – árban határozta meg a jogalkotó. Ezen összeg magába foglalja a microchip árát, a beültetés díját és az adatbázisba való regisztráció díját.

Az ebek microchippel történő megjelölése jogszabályi előírásának indoka az, hogy az ebek gazdával rendelkezését valamilyen módon igazolni szükséges, ugyanis „...az elveszett, de jelölt

²³ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CLX. törvény 94/A. § (1).

²⁴ 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet 13-17/A. §§.

állatok befogásukat követően órákon belül visszakerülnek gazdáikhoz, hiszen transzponderük sorszámának leolvasását követően azonnal az állatorvos rendelkezésre állnak a beültetéskor elvégzett regisztráció során a sorszámmal rendelkező adatok.²⁵ Egyetérték az ebek microhippel történő megjelölésének jogszabályban való előírásával.

Az Ávtv. értelmében a transzponderrel megjelölt ebek adatait – az állat tartója és más személyek jogainak, személyi biztonságának és tulajdonának védelme céljából – országos elektronikus adatbázisban kell nyilvántartani, amelyet az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv működtet és jogosult kezelni az abban rögzített adatokat. Az eb tulajdonosát és tartóját széleskörű adatszolgáltatási kötelezettség terheli az eb transzponderrel történő megjelölését és regisztrációját végző állatorvos felé, ugyanis az adatbázisban az alábbi adatokat kell rögzíteni:

- a) az eb tulajdonosának nevét, címét,
- b) az ebtartó nevét, lakcímét, telefonszámát, elektronikus levélcímét,
- c) az eb fajtáját, nemét, születési idejét, színét, hívónevét,
- d) az eb tartási helyét,
- e) a beültetett transzponder sorszámát, a beültetés időpontját, a beültetést végző szolgáltató állatorvos nevét, kamarai bélyegzője számát,
- f) ivartalanított eb esetén az ivartalanítás időpontját, az ivartalanítást végző szolgáltató állatorvos nevét, kamarai bélyegzője számát,
- g) az eb oltási könyvének számát, az azt kiadó szolgáltató állatorvos nevét, kamarai bélyegzője számát,
- h) az eb veszettség elleni védőoltásainak időpontját,
- i) az eb veszettség elleni védőoltásai során használt oltóanyagot, annak gyártási számát, valamint az oltást végző szolgáltató állatorvos nevét, kamarai bélyegzője számát,
- j) a veszettség szempontjából aggályos eb megfigyelési státuszának tényét, időpontját,
- k) kisállatútlevéllal rendelkező eb esetén az útlevel számát, kiállításának időpontját, a kiállító szolgáltató állatorvos nevét, kamarai bélyegzője számát,
- l) az eb veszélyessé minősítésének tényére és időpontjára vonatkozó adatot,
- m) elismert tenyésztő szervezet által törzskönyvezett eb esetén a származási igazolás másolatát.

Jogszabályban meghatározott közfeladat ellátása érdekében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv az adatbázishoz

- a) hozzáférést biztosít a települési, fővárosban a fővárosi kerületi és a fővárosi önkormányzat részére,
- b) hozzáférést biztosíthat bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság és más közigazgatási szerv részére.

Az adatok országos adatbázisban történő nyilvántartásának indoka az, hogy az önkormányzatok egy része korábban már kötelezővé tette az ebek megjelölését, de a helyi chipadatbázisok csak az önkormányzatok illetékességi területén tartott ebek adatait tartalmazták és az egyes adatbázisok közti kommunikáció hiányából következően amennyiben egy eb az adatait tartalmazó rendszer illetékességi területén túl kóborolt, befogásakor tehetetlen volt a megtaláló, még ha az állat meg is volt jelölve. Ezért van szükség a transzponderrel megjelölt ebek országos adatbázisban történő kötelező nyilvántartásának bevezetésére.²⁶

A kormányrendelet az alábbi állatorvost érintő kötelezettségeket írja elő:

- a) Az állatorvos az eb vizsgálata, kezelése előtt köteles ellenőrizni, hogy az állat transzponderrel jelölt-e. Veszettség ellen csak elektronikus transzponderrel megjelölt eb oltható.²⁷

²⁵ T/4247/57. számú törvényjavaslat.

²⁶ T/4247/57. számú törvényjavaslat.

²⁷ 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól 4. § (7).

- b) A microchippel való megjelölés vagy az ivartalanítás megtörténtét az azt elvégző állatorvos az oltási könyv vagy a kisállatútlevél megfelelő rovatának kitöltésével, aláírásával és bélyegzőjével igazolja.
- c) Az eb transzponderrel történő megjelölését követő nyolc napon belül a beavatkozást végző állatorvos köteles az állat adatait az adatbázisban regisztrálni. Az adatbázisba történő regisztráció, valamint az adatbázisban regisztrált eb adatának megváltozása miatt történő adatmódosítás díjmentes.
- d) A microchippel megjelölt eb ivartalanítását vagy kisállatútlevele kiállítását az azt elvégző szolgáltató állatorvos nyolc napon belül köteles az adatbázisban regisztrálni.
- e) A négy hónaposnál idősebb transzponderrel nem jelölt ebről a jegyző és a szolgáltató állatorvos köteles jelentést tenni a járási állat-egészségügyi hivatal felé.
A jegyző és a járási állat-egészségügyi hivatal tizenötezer forinttól negyvenötezer forintig terjedő állatvédelmi bírságot szabhat ki azzal az állattartóval szemben, aki elmulasztja az eb microchippel történő megjelölését.²⁸

Amennyiben a microchippel megjelölt eb tartója megváltozik, az új tartó az adatváltozást nyolc napon belül köteles az állatorvossal az adatbázisban regisztráltatni, továbbá az adatbázis működtetője köteles a korábbi tartó adatait legalább öt évig nyilvántartani.

A kormányrendelet az ebtartóra is kötelezettségeket ró, ugyanis rögzíti, hogy ha a transzponderrel megjelölt eb tulajdonosa, tartási helye megváltozik, vagy az állat elpusztul, akkor az adatváltozást nyolc napon belül köteles a magánállatorvossal az adatbázisban regisztráltatni.

A társállatok microchippel történő megjelölésének további előírásait a MÁOK microchip szabályzata tartalmazza. A szabályzat többek között rögzíti a microchip behelyezésének általános szabályait, amelyek a következők:

- a) A microchip beültetést csak állatorvos végezheti, a szakmai irányelvek szabályzatának megfelelően.
- b) Az állatorvos a mikrochip behelyezését az állatorvosi rendelőben, illetve az állattartó kérésére annak lakásán vagy telephelyén végezheti el, oly módon, hogy az állatnak a legkisebb fájdalmat okozza.
- c) A beültetés helye kedvtelésből tartott ebek, macskák és vadászgörények esetében a nyak bal oldalának középső tájéka.
- d) Ha az állatba korábban behelyezett transzponder nem olvasható le, új mikrochip behelyezése előtt meg kell győződni arról, hogy a korábbi mikrochip valóban nem található, nem működik, nem leolvasható.²⁹

A MÁOK szabályzata továbbá tiltó rendelkezéseket is meghatároz, mint például:

- a) Az állatba korábban beültetett mikrochip eltávolítása az állat azonosíthatóságának megszüntetése céljából tilos.
- b) Korábban már felhasznált mikrochip ismételt felhasználása tilos.
- c) Nem magyarországi engedéllyel rendelkező állatgyógyszer-forgalmazótól származó, bizonytalan eredetű és bizonytalan sterilitású, valamint lejárt sterilitású mikrochip beültetése tilos.³⁰

Az Ávtv. kimondja továbbá, hogy az adatbázisban szereplő adatok tulajdonjogot nem igazolnak. A veszettség elleni védekezés részletes szabályairól szóló 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet meghatározza, hogy az oltási könyv az állat tulajdonjogát és származását nem igazolja. A kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állategészségügyi szabályairól szóló 147/2004. (X. 1.) FVM rendelet rögzíti, hogy az útlevél kizárólag az állategészségügyi követelményeknek való megfelelés igazolására, járványügyi

²⁸ 244/1998. (XII. 31.) Kormányrendelet az állatvédelmi bírságról.

²⁹ Magyar Állatorvosi Kamara microchip szabályzat 2. pont.

³⁰ Uo. 5 pont.

nyomonkövetésre, valamint az állat egyedi azonosítására szolgál. Az útlevelet nem használható fel az állat fajtatizta származásának, illetve tulajdonjogának igazolására. Ezért indokolt megvizsgálni, hogy jó-e így a szabályozás? Hogyan lehet igazolni a tulajdonjogot? Fajtatizta ebek esetén az állat tulajdonjogának igazolására a törzskönyv szolgál. Mivel a mai magyar jog a kutyákat, illetve az állatokat a „dolog” kategóriába sorolja, az ezzel kapcsolatos tulajdonjog igazolása a polgári jog körébe tartozó kérdés, azaz eb feletti tulajdonjog szerzhető elbirtoklás, találás, öröklés útján, valamint szerződés (például adásvételi, ajándékozási, stb. szerződés) alapján.

Záró gondolatok

Az állat védelmének általános szabályai fejezetcím alatt az Ávtv. az állat tartásának általános szabályait, az állat kíméletét és az állatkínzás tilalmát, az állaton való beavatkozás szabályait és az állat életének kioltására vonatkozó szabályokat tárgyalja. Ezek a rendelkezések az állatvédelem legalapvetőbb normái, és ezen általános szabályokra épülnek az egyes állatfajokra – így a társállatokra is – vonatkozó részletszabályok.

Az állatvédelem és azon belül különösen az ember közvetlen környezetében élő társállatok védelme jogi szabályozásának kutatása, elemzése a hazai jogi szakirodalomban meglehetősen periférikusan kezelt téma. Véleményem szerint a kérdés figyelmet érdemel, mert bár nagyon sok embernek a környezetében vannak társállatok, a hazai szakirodalomban méltánytalanul elhanyagolt a téma.³¹

Irodalomjegyzék

CZERNY Róbert: *Az állatvédelem tízéves törvénye és tízparancsolata (1998-2008)*, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2009.

PAULOVICS Anita: *Az állatvédelem jogi szabályozása 1985-2005*, A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005 jog, rendszerváltozás, EU-csatlakozás II. kötet. Gondolat – ELTE ÁJK, Budapest, 2007. 881-893.

PAULOVICS Anita: *Állatvédelem az EU jogharmonizáció tükrében*, Virtuóz Kiadó, Budapest, 2002.

ZOLTÁN Ödön: *Az állatvédelmi törvény után*, Magyar Jog, 1999. évi 4. szám 215-222.

ZOLTÁN Ödön: *Az állatvédelem jogi rendje*, KJK KERSZÖV, Budapest, 2000.

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CLX. törvény

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

41/2010. (II. 26.) kormányrendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról

244/1998. (XII. 31.) Kormányrendelet az állatvédelmi bírságról

164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszettség elleni védekezés részletes szabályairól

147/2004. (X. 1.) FVM rendelet a kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú mozgásának állategészségügyi szabályairól

81/2002. (IX. 4.) FVM rendelet a zoonózisok elleni védekezés állat-egészségügyi feladatairól

A Magyar Állatorvosi Kamara szakmai irányelve a társállatok eutanáziájának elvégzésére Magyar Állatorvosi Kamara microchip szabályzat

³¹ Kézirat lezárva: 2014. január 5.